

M. Charles Picqué, ministre-président (*en néerlandais*).- *Il n'y a aucun problème au sein du gouvernement. Ceci dit, je dois veiller à la bonne cohérence du travail réalisé par tous les ministres.*

- L'incident est clos.

INTERPELLATION DE MME BRIGITTE DE PAUW

À M. CHARLES PICQUÉ, MINISTRE-PRÉSIDENT DU GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE, CHARGÉ DES POUVOIRS LOCAUX, DE L'AMÉNAGEMENT DU TERRITOIRE, DES MONUMENTS ET SITES, DE LA PROPRIÉTÉ PUBLIQUE ET DE LA COOPÉRATION AU DÉVELOPPEMENT,

concernant "la réaffectation de l'église Sainte-Catherine, place du Marché aux Poissons".

Mme la présidente.- La parole est à Mme De Pauw.

Mme Brigitte De Pauw (*en néerlandais*).- *La réaffectation d'églises est un sujet actuel. La Ville de Bruxelles envisage ainsi de réaffecter l'église Sainte-Catherine, place du Marché aux Poissons. En effet, le nombre de fidèles diminue, sans compter les vols et les coûts liés à l'entretien et au chauffage de ces lieux de culte.*

La restauration de la façade est en cours de réalisation, soutenue par Beliris. Il s'agit en effet d'un beau bâtiment, conçu par l'architecte Poelaert.

Il serait question de transformer ce bâtiment en une halle pour fruits et légumes qui s'intégrerait très bien dans cette place, au coeur même de Bruxelles.

D'autres villes comptent déjà de beaux exemples de reconversion d'églises.

De heer Charles Picqué, minister-president.- Er zijn geen problemen binnen de regering. We moeten er wel voor zorgen dat iedereen in dezelfde richting kijkt. Het is evident dat we tegenstrijdigheden trachten te vermijden. Het is mijn opdracht om te zorgen voor een coherentie in de werkzaamheden van alle ministers.

- Het incident is gesloten.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW BRIGITTE DE PAUW

TOT DE HEER CHARLES PICQUÉ, MINISTER-PRESIDENT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING, BELAST MET PLAATSELIJKE BESTUREN, RUIMTELIJKE ORDENING, MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN, OPENBARE NETHEID EN ONTWIKKELINGS-SAMENWERKING,

betreffende "de herbesteding van de Sint-Katelijnekerk op de Vismarkt".

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw De Pauw heeft het woord.

Mevrouw Brigitte De Pauw.- De nieuwe bestemming van kerken is een actueel thema. We vernamen net dat er in de kerk van Watermaal-Bosvoorde appartementen komen.

De stad Brussel denkt eraan om de Sint-Katelijnekerk op de Vismarkt een nieuwe bestemming te geven. We worden uiteraard geconfronteerd met een dalend aantal parochianen. Er deden zich ook problemen met diefstal voor in de kerk, die erg groot is. Het kost veel geld om ze te onderhouden en te verwarmen.

De restauratie van de voorgevel is aan de gang. Die wordt gefinancierd met geld van Beliris. Ik vermoed dat het Brussels Gewest daar enigszins bij betrokken is. Na de voorgevel worden misschien ook de zijgevels en de achtergevel aangepakt. Het is immers een mooi gebouw dat ooit werd ontworpen door architect Poelaert.

Qu'en est-il de la concertation entre la commune et la Région. J'espère que le maître-architecte aura son mot à dire. Quid du calendrier et du financement ?

À l'instar de la Flandre, la Région bruxelloise envisage-t-elle une grande réflexion autour de la réaffectation des églises vides ?

Discussion

Mme la présidente.- La parole est à Mme de Groote.

Mme Julie de Groote.- Il importe de mener une réflexion globale sur la réaffectation éventuelle des différentes églises, non seulement avec les communes concernées, mais aussi avec les autorités ecclésiastiques. Ces dernières ne font d'ailleurs pas nécessairement preuve de mauvaise volonté dans ce type de dossiers.

On peut espérer que les croyants - s'il en existe encore - souhaitent disposer de lieux de ferveur et non de vieilles pierres.

Nous n'allons pas discourir de la foi au sein de

Er doet een voorstel de ronde om een markthal voor groenten en fruit te maken van die kerk. Dat is een interessant idee. Het marktplein voor de kerk is erg belangrijk voor de sociale samenhang. Er komen elke dag veel mensen langs. Volgens mij hebben we nu de kans om in het hartje van Brussel een verschil te maken.

Er bestaan mooie voorbeelden in andere steden. In Maastricht werd een voormalige kerk bijvoorbeeld ingericht als een stijlvolle boekenwinkel. In Mechelen werd in de voormalige Minderbroederskerk het hotel Martin's Patershof ingericht. Er zijn heel wat mogelijkheden. Vandaag stond er een artikel over de herbestemming van kerken in De Standaard.

Hoe zit het met het overleg tussen de gemeente en het Brussels Gewest over de kerk? Ik hoop dat de Brusselse bouwmeester zal worden betrokken bij een eventuele herbestemming of verbouwing. Welke rol zou hij spelen? Hoe zit het met de planning en de financiering?

In Vlaanderen heeft de bevoegde minister al het initiatief genomen om een grootschalige denkoefening te organiseren over de herbestemming van leegstaande kerken. Heeft het Brussels Gewest gelijkaardige plannen? Het is altijd een goed idee om eens na te gaan welke initiatieven er in andere gewesten worden genomen.

Bespreking

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw de Groote heeft het woord.

Mevrouw Julie de Groote (in het Frans).- Ook de kerkelijke overheden moeten betrokken worden bij de eventuele herbestemming van kerken. Zij zijn daar niet noodzakelijkerwijze tegen gekant.

Men mag hopen dat de weinige gelovigen ontmoetingsplaatsen om hun geloof te beleven verkiezen boven oude stenen.

Laat ons de ontegensprekelijke patrimoniale waarde en het historisch belang van de meeste kerken niet uit het oog verliezen. De Sint-Katelijnkerk is hiervan een goed voorbeeld: het

cette commission, mais nous nous limiterons plutôt à la valeur patrimoniale incontestable de la plupart de ces bâtiments, ne fût-ce que dans leur intérêt historique. L'église Sainte-Catherine est un bon exemple de cette valeur puisque, comme l'a dit Mme De Pauw, la place Sainte-Catherine est une place très centrale et vivante. S'il fallait illustrer quelques livres d'histoire, on pourrait reproduire cette place telle qu'on se l'imagine du temps où les bateaux naviguaient jusque là.

Dans un excellent supplément du magazine La Tribune de Bruxelles consacré à la réaffectation des églises, les termes "patrimoine" mais aussi "urbanisme humain" sont utilisés à propos de la réaffectation, par exemple, de l'église du Gesù. Cette dimension d'urbanisme humain permet d'envisager d'autres réaffectations pour une église que celle d'une boîte de nuit. Le projet de halle gourmande pourrait correspondre à ce critère, puisqu'il s'agit d'un projet de lieu de rencontre assez ouvert.

Mme la présidente.- La parole est à M. Picqué.

M. Charles Picqué, ministre-président.- Ce n'est pas tant ici ma culture chrétienne que mes attributions en matière de défenseur du patrimoine qui me mobilisent.

Il est clair que dans le futur, de plus en plus de cas de réaffectations d'églises se présenteront. Il nous faut anticiper.

(poursuivant en néerlandais)

Nous devons d'ores et déjà explorer des pistes de réaffectation des églises, car le nombre de croyants diminue fortement à Bruxelles.

Selon la presse, d'ici 20 ans, 70 des 110 églises bruxelloises actuelles suffiront à accueillir les fidèles. Le fait que 51 d'entre elles soient classées signifie que notre marge de manoeuvre pour leur rénovation est extrêmement limitée.

Les plans de réaffectation de l'église Sainte-Catherine, propriété de la Ville de Bruxelles, sont dans leur phase initiale. L'idée d'y installer une halle pour les fins gourmets rencontrerait à la fois le souhait de la Ville d'y créer un marché couvert

ervoor gelegen plein is een centraal gevestigde en levendige ontmoetingsplaats.

Ik verwijst naar een interessant artikel in La Tribune de Bruxelles waarin, met betrekking tot de herbestemming van kerken, termen als 'patrimonium' en 'humane stadsplanning' gehanteerd worden. Dit uitgangspunt moet toelaten andere vormen van herbestemming te bedenken dan bijvoorbeeld een nachtclub. Een markthal zou als open ontmoetingsplaats alleszins aan dit criterium beantwoorden.

Mevrouw de voorzitter.- De heer Picqué heeft het woord.

De heer Charles Picqué, minister-president (in het Frans).- De komende tijd zullen steeds meer kerken een nieuwe bestemming vinden. We moeten daarop voorbereid zijn.

(verder in het Nederlands)

We moeten op voorhand naar oplossingen zoeken voor het fenomeen van de leegstaande kerkgebouwen. Uit een onlangs gepubliceerde studie blijkt dat het aantal praktiserende gelovigen daalt, in het bijzonder in Brussel. De herbestemming van niet-gebruikte kerkgebouwen is voor het Brussels Gewest dan ook een belangrijke problematiek.

De pers meldde onlangs dat binnen 20 jaar 70 van de 110 Brusselse kerken zullen volstaan om tegemoet te komen aan de behoeften van de gelovigen. Dat 51 van die kerken beschermd gebouwen zijn, betekent dat onze speelruimte om aanpassingswerken uit te voeren, uiterst beperkt is.

De Sint-Katelijnekerk is eigendom van Brussel-Stad. De plannen van de stad bevinden zich nog maar in **de beginfase**, terwijl de kerkfabriek zelf al

de denrées alimentaires et la nécessité de réaffecter le bâtiment.

Un premier contact a été pris avec le maître-architecte, qui sera impliqué dans le projet. Il est cependant prématuré d'en parler plus en détail.

J'accorde beaucoup d'attention à l'affectation des églises, parce qu'elles représentent une part appréciable du patrimoine bruxellois. J'envisage d'ailleurs de demander à mon administration d'organiser un colloque sur les projets menés à l'étranger, pour pouvoir analyser tous les aspects de cette problématique.

(poursuivant en français)

Dans le courant de 2012, on voudrait organiser un colloque qui associerait les deux autres Régions pour présenter des exemples concrets provenant de l'étranger où l'on retrouve des projets intéressants, avec parfois conciliation entre la poursuite de l'exercice de culte et d'autres activités culturelles. On a parfois procédé à une désacralisation des églises.

Personnellement, et sans entrer dans des considérations philosophiques, je pars du principe que nous avons un réseau d'églises qui appartiennent à notre histoire et à notre héritage culturel. Loin de moi l'idée d'aller inscrire cela dans la Constitution européenne ! Mais quand on voit que ce sont des lieux qui ont servi à la cohésion sociale, à un exercice d'introspection intérieure, je me dis qu'on peut trouver aux églises une destination qui puisse concilier cette volonté de cohésion sociale, ce goût du patrimoine architectural et cette activité culturelle indispensable aux liens sociaux dans la ville.

C'est un bel exercice à faire qui ne devrait blesser personne et qui devrait peut-être faire l'objet d'un large consensus. Les églises méritent qu'on s'y intéresse, pas uniquement pour des aspects patrimoniaux mais aussi pour ce qu'elles étaient et sans verser nécessairement dans la religiosité, mais en exprimant légitimement le souci de ne pas faire n'importe quoi de ces églises, dans le respect de l'histoire et des traditions.

Ce projet de colloque me sera bientôt soumis. Nous allons essayer de nous inspirer d'expériences

jarenlang over een nieuwe bestemming nadenkt. Er werden reeds projecten ingediend. De plannen voor een 'fijnproevershal' blijken aan te sluiten bij de wens van de stad om in het centrum een overdekte markt voor voedingswaren in te richten, evenals bij de noodzaak om de kerk een nieuwe bestemming te geven.

Er werd al een eerste informeel contact gelegd met de bouwmeester. Die zal zeker betrokken worden bij de ontwikkeling van het project. Op die manier zal het gewest bij het project betrokken worden. Het is echter nog te vroeg om te spreken over de opdrachtgever, de financiering, de timing, enzovoort. De precieze details van het project moeten nog worden vastgelegd.

Ik schenk in elk geval wel aandacht aan de bestemming van kerken, omdat het hier toch gaat om een belangrijk deel van het Brusselse erfgoed. Ik overweeg trouwens om hier op gewestelijk niveau over na te denken en mijn administratie te vragen een ontwerp uit te werken voor een colloquium dat buitenlandse projecten tegen het licht moet houden en alle aspecten van deze problematiek moet onderzoeken: erfgoed, erediensten, interregionale en internationale vergelijkingen, enzovoort.

(verder in het Frans)

Dat colloquium komt er wellicht in de loop van 2012. Het is de bedoeling daar de twee andere gewesten bij te betrekken.

Persoonlijk vind ik dat de kerken tot onze geschiedenis en ons cultureel erfgoed behoren. Het zijn plaatsen die hebben bijgedragen tot de sociale cohesie en tot het architecturale erfgoed. Het zou goed zijn om een bestemming te vinden die deze functies voortzet.

Dit kan met een brede consensus en zonder mensen te kwetsen. Ook als ze voor niet-religieuze doeleinden bestemd worden, is het niet de bedoeling om om het even wat te gaan doen in de kerken.

étrangères notamment.

Mme la présidente.- La parole est à Mme De Pauw.

Mme Brigitte De Pauw (en néerlandais).- Je suis ravie du respect que vous affichez envers les lieux de culte et les traditions du passé. Les églises ont autrefois joué un rôle important, même si les fidèles sont aujourd'hui moins nombreux. Vu nos réserves foncières limitées, nous ne pouvons nous permettre d'avoir des bâtiments inoccupés.

J'attends avec impatience le colloque que vous nous annoncez.

J'espère que Bruxelles-Ville n'attendra pas trop longtemps avant de proposer un plan concret pour l'église Sainte-Catherine, car je crains qu'une fois inoccupé, le bâtiment ne se détériore.

- L'incident est clos.

INTERPELLATION DE MME ANNE DIRIX

À M. CHARLES PICQUÉ, MINISTRE-PRÉSIDENT DU GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE, CHARGÉ DES POUVOIRS LOCAUX, DE L'AMÉNAGEMENT DU TERRITOIRE, DES MONUMENTS ET SITES, DE LA PROPRIÉTÉ PUBLIQUE ET DE LA COOPÉRATION AU DÉVELOPPEMENT,

concernant "l'état d'avancement de l'aménagement du site Delta".

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw De Pauw heeft het woord.

Mevrouw Brigitte De Pauw.- Ik dank u voor uw antwoord. Ik ben tevreden met het respect dat u uit ten aanzien van kerkgebouwen en tradities uit het verleden. Kerken hebben in ons gemeenschapsleven een belangrijke plaats bekleed. Kerkgangers zijn echter schaars geworden en we worden nu geconfronteerd met leegstaande gebouwen. Gelet op onze beperkte beschikbare grondoppervlakte, kunnen we ons geen leegstand veroorloven.

Ik kijk uit naar het colloquium dat u aankondigt. Daar zal allicht een planning op volgen.

Wat de Sint-Katelijnekerk betreft, ligt er niet onmiddellijk een concreet plan op tafel. Ik hoop dat de Stad Brussel daar niet te lang mee wacht. Er wordt heel wat geïnvesteerd om de buitengevel in stand te houden. Als er binnen de kerk geen activiteiten meer plaatsvinden, ziet het er slecht uit. U weet wat er gebeurt in gebouwen waar geen passage of verwarming meer is. Die beginnen dan te verloederen. Ik hoop dat u de stad zult aanmanen daar zo snel mogelijk werk van te maken.

- Het incident is gesloten.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW ANNE DIRIX

TOT DE HEER CHARLES PICQUÉ, MINISTER-PRESIDENT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING, BELAST MET PLAATSELIJKE BESTUREN, RUIMTELIJKE ORDENING, MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN, OPENBARE NETHEID EN ONTWIKKELINGS-SAMENWERKING,

betreffende "de voortgang met de aanleg van de Deltasite".